

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Neoprávněné přijímání vkladů - I. část

Přijímání vkladů od veřejnosti spolu s poskytováním úvěrů tvoří tzv. hlavní činnosti bank. Jedná se o tradiční hospodářský model fungování bank, kdy banky poskytují veřejnosti možnost složit peněžní prostředky na účet vedený danou bankou, a z takto složených peněžních prostředků financují činnost třetích osob prostřednictvím poskytnutí úvěru.

V této části článku se zaměříme na vymezení pojmu přijímání vkladů od veřejnosti, zejména s ohledem na správní praxi České národní banky (dále jen „**ČNB**“), jako orgánu dohledu nad finančním trhem, a rozhodovací praxi soudů, podmínek přijímání vkladů od veřejnosti, vyjasnění hranice mezi oprávněným a neoprávněným přijímáním vkladů od veřejnosti, tj. činnosti označované jako „černé bankovníctví“, jakož i důsledkům spojeným s neoprávněným přijímáním vkladů od veřejnosti.

Ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. [21/1992](#) Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**ZoB**“), stanoví, že „*bez licence nesmí nikdo přijímat vklady od veřejnosti, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak*“. Dle odstavce 2 téhož ustanovení se za přijímání vkladů považuje v určitých případech též soustavné vydávání dluhopisů či jiných srovnatelných cenných papírů. O přijímání vkladů ve formě soustavného vydávání dluhopisů a jiných srovnatelných cenných papírů bude podrobně pojednáno v další části tohoto článku.

Ze znění § 2 odst. 1 ZoB vyplývá, že přijímání vkladů od veřejnosti je vyhrazeno osobám, kterým byla ze strany ČNB udělena bankovní licence v řízení dle § 4 a násl. ZoB. Z tohoto pravidla existují výjimky stanovené zvláštními zákony. Takovou výjimku představují například spořitelni a úvěrní družstva, která jsou na základě povolení ČNB oprávněna působit jako družstevní záložna.[\[1\]](#)

Smyslem této úpravy je, aby vklady od veřejnosti přijímaly pouze k tomu oprávněné osoby, tj. osoby disponující bankovní licencí, podléhající dohledu ČNB a podílející se na systému pojištění pohledávek z vkladů.[\[2\]](#)

Vklad

Vkladem se dle § 1 odst. 2 písm. a) ZoB rozumí „*svěřené peněžní prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu*“. Vklad dle ZoB tedy představuje synallagmatický právní vztah, jehož předmětem je přijetí peněžních prostředků ze strany banky[\[3\]](#) na vlastní účet, respektive pohledávka za bankou na jejich výplatu (vrácení), a to alespoň ve výši vložené částky (po uplynutí ujednané doby či na požádání).[\[4\]](#)

Z výše citované definice pojmu vklad vyplývá, že ZoB vymezuje vklad materiálně. Pro posouzení, zda se jedná o vklad dle ZoB, je tedy nerozhodné na základě jakého právního titulu dochází ke svěřením peněžních prostředků. **Rozhodující pro posouzení, zda daná činnost naplňuje definici vkladu, je obsah daného právního jednání.** Může se tedy jednat jak o smlouvu o účtu, smlouvu o jednorázovém vkladu, smlouvu o akreditivu, tak i o smlouvu o úvěru, smlouvu o zápůjčce či smlouvu nepojmenovanou.[\[5\]](#)

Veřejnost

Pojem veřejnost představuje neurčitý právní pojem, který ZoB nijak blíže nespecifikuje. Proto ČNB vydala stanovisko k pojmu „veřejnost“ v předpisech na finančním trhu[6] (dále jen „**Stanovisko**“).

Ve Stanovisku ČNB uzavřela, že v případě přijímání vkladů se za veřejnost považuje okruh osob, který přesahuje počet 20 osob. Do tohoto limitu se přitom nezahrnují osoby, které lze považovat za dostatečně kvalifikované. Jedná se zejména o finanční instituce v obecném slova smyslu, tedy např. banky, obchodníky s cennými papíry, pojišťovny, zajišťovny apod.[7]

Výše uvedené představuje výklad ZoB ze strany ČNB, respektive správní praxi ČNB při rozhodování dle ZoB (především při rozhodování v rámci přestupkových řízení vedených dle ZoB). Závěry uvedené ve Stanovisku byly implicitně aprobovány při soudním přezkumu v rámci správního soudnictví.[8]

Výše uvedené vymezení pojmu veřejnost má pro účely praxe dvojí zásadní význam, a to:

1. pro účely udržení bankovní licence bankou. Dle § 34 odst. 2 písm. a) ZoB může ČNB odejmout bankovní licenci mimo jiné, pokud banka po dobu alespoň 6 měsíců nepřijímá vklady od veřejnosti; a
2. pro účely posouzení, zda se v konkrétním případě jedná o neoprávněné přijímání vkladů od veřejnosti. V případě přijímání vkladů od úzkého okruhu osob, který nepřesáhne počet 20 osob, se dle Stanoviska nebude jednat o neoprávněné přijímání vkladů.[9]

Důsledky neoprávněného přijímání vkladů od veřejnosti

Dle § 36a odst. 1 písm. a) ZoB se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že přijme vklad v rozporu s § 2 ZoB. Obdobně je skutková podstata přestupku definována pro právnické a podnikající fyzické osoby v § 36c odst. 1 písm. a) ZoB.

Ze znění skutkové podstaty tohoto přestupku by se mohlo zdát, že sankcionováno může být pouhé jediné přijetí vkladu v rozporu s § 2 ZoB. Vzhledem k tomu, že přijímání vkladů od veřejnosti dle ZoB představuje činnosti vyznačující se samostatností, soustavností a záměrem výdělku[10], přijetí jediného vkladu nenaplní skutkovou podstatu tohoto přestupku. Přijetí vkladu ve smyslu § 36a odst. 1 písm. a) ZoB, respektive § 36c odst. 1 písm. a) ZoB, představuje dílčí útok pokračujícího přestupku.[11]

Za přestupek lze v případě fyzických osob uložit pokutu až do výše dvojnásobku výše neoprávněného prospěchu. Není-li možné výši neoprávněného prospěchu zjistit, lze uložit pokutu do 130.000.000,- Kč[12].

V případě právnických osob či fyzických osob podnikajících lze uložit pokutu až do výše dvojnásobku výše neoprávněného prospěchu. Není-li možné výši neoprávněného prospěchu zjistit, lze uložit v případě, kdy je přestupek spáchán:

- fyzickou osobou podnikající, pokutu do 130.000.000,- Kč[13];
- právnickou osobou, pokutu do výše 10 % čistého ročního obratu dosaženého právnickou osobou za bezprostředně předcházející účetní období, který zahrnuje položky uvedené v čl. 316 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013[14]; a
- ovládanou osobou, pokutu do výše 10 % čistého ročního obratu vyplývajícího z konsolidované účetní závěrky ovládající osoby za bezprostředně předcházející účetní období[15].

Kritérium neoprávněného prospěchu slouží ke stanovení horní hranice sazby pokuty. Neoprávněný prospěch přitom zahrnuje vše, co bylo získáno neoprávněně. V této souvislosti není rozhodující, jak

byly získané prostředky dále investovány a jaké náklady byly spolu s přijetím anebo investováním těchto prostředků spojeny.[\[16\]](#) Při stanovení konkrétní výše pokuty je však nutné přihlédnout k okolnostem věci a poměrům pachatele, přičemž se uplatní zákaz ukládání likvidačních pokut.[\[17\]](#)

Zřejmě dosud nejvyšší pokuta za neoprávněné přijímání vkladů od veřejnosti byla ze strany ČNB uložena ve věci společnosti C.C. Leasing s.r.o., která se dopustila přestupku tím, že na základě 10.890 smluv o úvěru uzavřených s celkem 1.625 fyzickými osobami a 57 právníky osobami přijala peněžní prostředky v celkové výši 1.821.547.000,- Kč, ačkoli nedisponovala bankovní licencí.[\[18\]](#) Za tento přestupek byla společnosti C.C. Leasing s.r.o. ze strany ČNB uložena pokuta ve výši 25.000.000,- Kč.[\[19\]](#)

Ve velmi závažných případech neoprávněného přijímání vkladů od veřejnosti dané jednání může naplnit skutkovou podstatu trestného činu neoprávněného podnikání dle § 251 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Závěr

Přijímání vkladů od veřejnosti je činností, která je ZoB vyhrazena k tomu (na základě bankovní licence či příslušného oprávnění) oprávněným osobám. Současně ZoB nijak neomezuje přijímání vkladů od omezeného okruhu osob, který svým rozsahem nepřesáhne počet 20 osob. Do tohoto okruhu se nezahrnují osoby, které lze považovat za dostatečně kvalifikované, tj. finanční instituce. V ostatních případech se bude jednat o neoprávněné přijímání vkladů od veřejnosti (tzv. černé bankovnictví), které je možné sankcionovat v závislosti na závažnosti daného jednání jak v rámci správněprávních procesů, tak dle trestněprávních norem.

Kdokoli má v úmyslu financovat svou činnost prostřednictvím přijímání vkladů, by měl před zahájením této činnosti vyhodnotit, zda k zajištění financování této činnosti postačí přijímání vkladů pouze od úzkého okruhu osob, který nepřekročí počet 20 osob. Postačí-li k financování činnosti přijímání vkladů od takto úzkého okruhu osob, je možné tuto činnost provádět v souladu se ZoB bez jakéhokoli povolení ze strany ČNB. **Naopak, bude-li k zajištění financování této činnosti nezbytné přijmout vklad od více než 20 osob (nepočítaje v to finanční instituce), bude nezbytné před zahájením této činnosti získat bankovní licenci v řízení dle § 4 a násl. ZoB, případně příslušné oprávnění dle zvláštního zákona.**

Mgr. Petr Sedlatý,
společník, jednatel, advokát

Mgr. Tomáš Novák,
advokátní koncipient

Advokátní kancelář Brož, Sedlatý s.r.o.

Atrium Flora
Budova A
Vinohradská 2828/151
130 00 Praha 3

Tel.: +420 246 028 028
Fax: +420 246 028 029
e-mail: info@broz-sedlaty.cz

[1] Viz § 1 odst. 2 písm. a) zákona č. [87/1995](#) Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. [586/1992](#) Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

[2] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. K neoprávněnému přijímání vkladů od veřejnosti (tzv. černé bankovnictví) [Online]. 2022. Dostupné >>> [zde](#). [cit. 2025-03-30].

[3] „Bankou“ se pro účely tohoto článku rozumí banka či pobočka banky z jiného než členského státu.

[4] SMUTNÝ, Aleš, PIHERA, Vlastimil, CUNÍK, Tomáš. § 1 [Vymezení pojmů]. In: SMUTNÝ, Aleš, PIHERA, Vlastimil, SÝKORA, Pavel, CUNÍK, Tomáš. Zákon o bankách. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 37, marg. č. 77.

[5] Viz např. rozhodnutí o rozkladu bankovní rady České národní banky ze dne 17.10.2019, č.j. 2019/109621/CNB/110, ve věci sp. zn. Sp/2018/264/573, bod 12, či rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29.6.2022, č.j. 8 Af 33/2019-193, bod 145.

[6] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. Pojem „veřejnost“ v předpisech na finančním trhu [Online]. 2018. Dostupné >>> [zde](#). [cit. 2025-03-30].

[7] Ibidem.

[8] Viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21.10.2024, č.j. 18 Af 9/2023-73, body 31 a násl.

[9] SMUTNÝ, Aleš, PIHERA, Vlastimil, CUNÍK, Tomáš. § 1 [Vymezení pojmů]. In: Smutný, Pihera, Sýkora, Cuník. op. cit., s. 44, marg. č. 96.

[10] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2022, op. cit.

[11] Viz rozhodnutí o rozkladu bankovní rady České národní banky ze dne 21.6.2019, č.j. 2019/070085/CNB/110, ve věci sp. zn. Sp/2017/436/573, bod 89.

[12] Viz § 36a odst. 6 písm. d) ZoB.

[13] Viz § 36c odst. 8 písm. e) ZoB.

[14] Viz § 36c odst. 8 písm. f) ZoB.

[15] Viz § 36c odst. 8 písm. g) ZoB.

[16] Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24.4.2023, č.j. 7 Afs 230/2022-78, bod 77.

[17] Ibidem.

[18] Viz rozhodnutí České národní banky ze dne 30.1.2024, sp. zn. Sp/2022/49/573, č.j. 2024/014820/CNB/580, potvrzené rozhodnutím bankovní rady České národní banky o rozkladu ze dne 23.5.2024, č.j. 2024/060783/CNB/110.

[19] Ibidem.

Další články:

- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Aktuální judikatura k holdingovým strukturám](#)
- [Exkluzivita má svou cenu. NSS se vyjádřil k nájemnému mezi spojenými osobami](#)
- [Daňové změny a novinky 2026: Nová pravidla pro zaměstnanecké opce a benefity i změny v DPH u nemovitostí](#)
- [Společníci by neměli fakturovat své společnosti](#)